

**BASED ON THE RICH COMPOSITION OF GARLIC AND
ONION USE IN THE TREATMENT OF CERTAIN DISEASES IN
FOLK MEDICINE**

Mamatkulova O`g`ilxon Odilovna

Teacher of Andijan Institute of Agriculture and Agrotechnologies
<https://doi.org/10.5281/zenodo.11213151>

ARTICLE INFO

Received: 09th May 2024

Accepted: 17th May 2024

Online: 18th May 2024

KEYWORDS

Amino acids, vitamins, micro-
and macroelements,
flavonoids, perhaps,
quercetin.

ABSTRACT

The article presents the rich chemical composition of garlic and onions, as well as vitamins, garlic flavonoids allicin garlic contains information that biologically active components of onions, such as quercetin, enhance their healing properties, as well as the prevention and treatment of various diseases of the body with folk remedies.

**НА ОСНОВЕ БОГАТОГО СОСТАВА ЧЕСНКА И ЛУКА.
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИ ЛЕЧЕНИИ НЕКОТОРЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ В
НАРОДНОЙ МЕДИЦИНЕ**

Маматкулова Огильхон Одиловна

Преподаватель Андижанского института сельского хозяйства и агротехнологий
<https://doi.org/10.5281/zenodo.11213151>

ARTICLE INFO

Received: 09th May 2024

Accepted: 17th May 2024

Online: 18th May 2024

KEYWORDS

Аминокислоты, витамины,
микро- и макроэлементы,
флавоноиды, белки,
кверцетин.

ABSTRACT

В статье представлен богатый химический состав чеснока и лука, а также витамины ,флавоноиды чеснока аллицин в чесноке содержится информация о том, что биологически активные компоненты лука, такие как кверцетин, усиливают их целебные свойства, а также о профилактике и лечении различных заболеваний организма народными средствами.

**SARIMSOQPYOZ VA PIYOZNING BOY TARKIBI ASOSIDA
XALQ TABOBATIDA AYRIM KASALLIKLARNI DAVOLASHDA FOYDALANISH**

Mamatkulova O`g`ilxon Odilovna

Andijon qishloq ho`jaligi va agrotexnologiyalar instituti o`qituvchisi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.11213151>

ARTICLE INFO

Received: 09th May 2024

Accepted: 17th May 2024

Online: 18th May 2024

ABSTRACT

Maqolada sarimsoqpiyoz va piyozning boy kimyoviy tarkibi, shuningdek vitaminlari ,flavonoidlari

KEYWORDS

Aminokislotalar, vitaminlar, mikro va makro elementlar, flavanoidlar, oqsillar, kversetin.

sarimsoqpiyozdagi allisin piyoz tarkibidagi kversetin kabi biologik faol komponentlari ularning shifobaxsh xususiyatlarini kuchaytirishi va organizmdagi turli kasalliklarni xalq tabobati usulida oldini olish va davolash to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.

KIRISH. Sarimsoqpiyoz va piyoz qadim zamonlardan beri dori sifatida ishlatilgan. Qadimgi ma'lumotlarga ko'ra, Hindiston yarim orolida u 5000 yil oldin ishlatilgan. Xitoyliklar 3000 yil oldin sarimsoqpiyoz va piyozdan yaralarni davolovchi sifatida ishlatishgan. 1858 yilda Lui Paster ularning antibakterial xususiyatlarini yuqori baholadi. Birinchi va Ikkinchi jahon urushlarida jarrohlarni ularni antibiotik sifatida ishlatishgan. Forslar uni piyoz, romeylar-kravmitas (Dioskoridning Cromyon-piyoz sarimsoq atamasidan kelib chiqqan), turklar (Sogan) deb ataydilar. Uning to'rt turi mavjud bo'lib, eng yahshisi oq rangdagisi hisoblanadi. Sarimsoq tarkibida allitsin birikmasi bo'lgan oltingugurt mavjud. Allitsin uning ta'mi va xushbo'yligini beradi va uning tabiiy sog'liq uchun foyda keltiradigan asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi. Piyoz tarkibida flavonoid kvarsetin, aniq antioksidant xususiyatlarga ega modda mavjud. Sarimsoqpiyoz va piyoz qon shakarini tartibga solishga yordam beradi, bu qon tomirlari va ateroskleroz ehtimolini kamaytiradi. Sarimsoq ba'zi o'smalarning hajmini kamaytirishi va ayniqsa ovqat hazm qilish tizimida saratonning oldini olishga yordam berishi aniqlangan. Tabiiy antibiotik sifatida u immunitetga ega bo'lgan yoki retsept bo'yicha sintetik antibiotiklarga chidamli bo'lgan bakteriyalarning ba'zi shtammlarini bizning ovqat hazm qilishimiz uchun zarur bo'lgan foydali bakteriyalarga zarar bermasdan o'ldiradi.[1]

MUHOKAMA. Sarimsoqpiyoz va piyoz qadimda odamlar tomonidan tabiiy qo'shimcha sifatida ishlatilgan bo'lsada, ammo u haqiqiy mikroblarga qarshi kurashish xususiyatlarga ega.

Piyoz va uning foydali xususiyatlari ko'pchilikka ma'lum. Xalq tabiblarining fikriga ko'ra, u shifobaxsh fazilatlarining haqiqiy ombori hisoblanadi.[4]

Noyob tarkibi, fitontsidlar, vitaminlar va boshqa biologik faol komponentlar to'plami tufayli piyoz kukuni organizmning deyarli barcha a'zolari va tizimlari – yurak, qon tomirlari, o'pka, jinsiy a'zolar, teri va boshqalarni sog'lig'ini tiklashga yordam beradi.

Piyoz turli xil biologik faol komponentlarning boy tarkibi bilan ajralib turadi ularga:

C vitamini (yoki askorbin kislotalari) vitamin yetishmasligi, shamollash va virusli kasalliklarning oldini olish, immunitetni, tish milkalarini, qon tomir to'qimalarni va suyaklarni sog'lom saqlash uchun zarurdir.

PP vitamin (yoki nikotin kislotalari) ovqat hazm qilish tizimining meyorida ishlashini qo'llab-quvvatlaydi, uglevod almashinuvini yaxshilaydi, oshqozon-ichak kasalliklarini yo'q qiladi, miya faoliyatini normallashtiradi, yurak-qon tomir kasalliklarining oldini oladi.

B guruhi vitaminlari, ruhiy va asab kasalliklar va operatsiyalardan so'ng tananing tez qayta tiklanishiga yordam beradi, erta qarishini oldini olish, teri kasalliklarini davolashda ijobiy ta'sir ko'rsatib jigar funktsiyasi tiklanishga yordam beradi, soch va tirnoqlarini xolatini yaxshilashda ishtirok etadi.[3]

Karotin butun tanani mustahkamlashga yordam beradi, yurak-qon tomir va oshqozon-ichak kasalliklarining oldini oladi. Kvertsetin-bu P vitamini guruhiga mansub tabiiy ravishda uchraydigan biologik faol birikma. Bu yallig'lanishga qarshi bakteritsid, immunostimulyator va antiallergik vosita, yaralar va furunkullarni davolash jarayonini tezlashtiradi, qon tomirlarining xarakatchanligi va elastikligini yaxshilaydi, yurak xurujlari va qon tomirlarining torayishini oldini oladi, buyrak kasalliklariga qarshi kurashda ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Kvertsetin oshqozon va ichak devorlarida oshqozon yarasi va qon ketishining oldini oladi, asab, immun va endokrin tizimlarning faoliyatini normallashtiradi. Bundan tashqari, ilmiy tadqiqotlarga ko'ra, kvertsetin leykemiya rivojlanishini va ko'krak, prostata, yo'g'on ichak, o'pka, miya o'smalarining o'sishini to'xtatadi.

Fitontsidlar antimikrobiyal xususiyatlarga ega, shamollash va yuqumli kasalliklarga qarshi kurashishda yordam beradi, laringit, angina kasalliklarida yallig'lanish jarayonlarini to'xtatadi. Kaliy, kaltsiy va temir tuzlari suv-tuz muvozanatini tartibga soladi, diuretik ta'sirga ega. [3]

Antiseptik va yallig'lanishga qarshi ta'siri. Piyozning antibakterial xususiyatlari og'iz bo'shlig'idagi yallig'lanish jarayonlarini, masalan, stomatitni yo'q qilishga imkon beradi. Bundan tashqari, piyoz artrit, artroz, kolitda og'riq keltiradigan tanadagi yallig'lanish moddalarining shakllanishiga to'sqinlik qiladi.

Piyoz allergiya qo'zg'atadigan moddalar – gistamin va serotonin ishlab chiqarishni oldini oladi, shishishni yengillashtiradi.

Anti-aterosklerotik ta'siri. Piyozdagi moddalar qon tomirlarini normallashtirishga yordam beradi, qon quyqalari xavfini kamaytiradi, yurak mushagining ohangini yaxshilaydi, qon aylanishini stimulyatsiya qilib, qon aylanish jarayonlarini kuchaytiradi va barcha organlar tizimlarning faoliyatini yaxshilaydi.

Piyoz diuretikdir, toksinlar va toksinlardan xalos qiladi, organizm hujayralarida saqlanadigan kam hazm qilingan oziq-ovqat chiqindilari, antikolesterol harakati, ortiqcha xolesterolni olib tashlashga yordam beradi va uning to'planishiga yo'l qo'ymaydi.

Antioksidant ta'siri. Piyoz va uning po'stlog'i hujayra membranalarini zararli ta'sirlardan yoki tanadagi ortiqcha oksidlanishni keltirib chiqaradigan reaksiyalardan himoya qiladi, teri hujayralari, miokard, ko'zning shox pardasining qarish jarayonini sekinlashtiradi. Ular antioksidantlarga boy bo'lib, hujayra membranalari va DNKga zarar etkazishi mumkin bo'lgan erkin radikallar zarralarini yo'q qilishga yordam beradi va qarish jarayoniga, shuningdek, yurak xastaliklari va saraton kabi qator kasalliklarning rivojlanishiga hissa qo'shadi. Sarimsoq antioksidant, yallig'lanishga qarshi va antibakterial xususiyatlarni o'z ichiga olgan turli xil funktsiyalar orqali inson salomatligiga ta'sir qiladi. Uning tarkibidagi organosulfur birikmalari oksidlovchi moddalarni tozalaydi va yog 'kislotalarining oksidlanishini yoq qiladi, shu bilan yallig'lanishga qarshilik qiladi; ular shuningdek, oltingugurt o'z ichiga olgan fermentlar bilan o'zaro ta'sir qilish orqali bakteriyalar o'sishiga qarshilik qiladi.[2]

NATIJA. Piyoz kukunidagi flavonoidlar glyukozidlar va quercetin birikmalari tufayli qarishga qarshi, antioksidant, yallig'lanishga qarshi, bakteriyaga qarshi, diareyaga qarshi, antimutagen, saratonga qarshi, spazmodik, yaraga qarshi va proliferativ xususiyatlarga ega

shuningdek antibakterial va antifungal hossalari turli ichak parazitlarga qarshi vosita sifatida ishlatiladi.[5].

Sarimsoqdan xalq tabobatida foydalanish

Gijja.

1. 1ta sarimsoqni tozalab, 1 stakan suv quyib, past olovda 10 daqiqa qaynatib dokadan o'tkaziladi. Bir choy qoshiq maydalangan shuvoq (polin) o'simligini 1,5 stakan suvga solib 2 daqiqa qaynatiladi va sovutiladi. Dokadan o'tkazib, yuqorida tayyorlangan sarimsoq qaynatmasiga aralashtirib, bemorga huqna (klizma) qilinadi. Aralashmani huqna qilishdan oldin yopiq idishda 4 daqiqadan 1 soatgacha saqlash zarur.

2. Yangi siqib olingan sarimsoq suvini 10-15 tomchidan har kuni och qoringa bir mahal iliq sut bilan ichish kerak.

3. Sarimsoqning 5 ta bo'lagini maydalab, 1 stakan sutga solib yopiq holda past olovda 10-15 daqiqa qaynatib, bir oz dam yegach, iliq holda bir choy qoshiqdan 4-5 mahal ovqatdan oldin iste'mol qilinadi. Muolaja muddati – 7 kun. Qaynatmadan bir mahal yotishdan oldin 4-5 marta huqna (klizma) qilinsa, gijjalar tushib ketadi.

Piyozdan xalq tabobatida foydalanish

Teridagi allergik yallig'lanish va toshmalarni. 150-200 g maydalangan piyoz (blenderdan foydalanish eng qulay); 250 ml tabiiy zaytun, kungaboqar yoki kokos moyi. maydalangan piyoz yog'ga qo'shiladi, yaxshilab aralashtiriladi va qorong'i va salqin joyda 2-3 hafta davomida qoldiriladi. Keyin suzib oling va muzlatgichda saqlanadi. Kuniga 2 mahaldan teri toshmalariga surtiladi.

Tomoq og'rig'i. Sakkiz osh qoshiq tug'ralgan piyozni bir litr qaynoq suv bilan aralashtirish kerak, qopqog'ini yopib va to'liq soviguncha qoldiriladi. Ushbu infuziya bilan: og'iz va tomoqni har 2-3 soatda yuviladi.

Buyrak yallig'lanishida. 300 gr piyozga bir choy qoshiqdan asal va bir osh qoshiq quruq rozmarin barglari qo'shiladi. Ustiga 700 ml oq vino quyib, 20 kun qorong'u va salqin joyda saqlanadi. Kuniga 3 mahal ovqatdan oldin uch osh qoshiqdan istemol qilinadi.

XULOSA. Maqolada sarimsoqpiyoz va piyozning hossalari o'rgandik ularning kimyoviy tarkibini yaqinligi aminokislotalar, vitaminlar, mikro va makro elementlari tarkibi, flavanoidlari va oqsillarga boyligi bilan boshqa sabzavotlardan ajralib turadi. Sarimsoqpiyozning dorivorlik xususiyati uning tarkibidagi allisinga piyozniki esa kversetin moddalariga bog'liq bo'lib, bu ularning antibiotik, antiseptik, fitosidlik hossalari kuchliligini bildiradi. Xalq tabobati, xitoy tibbiyoti va zamonaviy tibbiyotda uning tarkibini o'rgangan holda turli kasalliklarni oldini olish va davolash mumkin.

References:

1. Asqarov I.R. Tabobat qomusi.-T.: "Mumtoz so'z". – 2019. – B. 1142.
2. Emily A., Wilson B. Antioxidant, anti-inflammatory, and antimicrobial properties of garlic and onions. /Nutrition & Food Science. 37(3):178-183
3. Константинов Ю. Лечение луком. От атеросклероза, гипертонии, диабета, отита, простуды. -М.: «Центрполиграф». – 2018. – 110 с.
4. Приходько А. Луковая Шелуха. Лечение от 100 болезней. - М.: АСТ. – 2012. – 102 с.

EURASIAN JOURNAL OF MEDICAL AND NATURAL SCIENCES

Innovative Academy Research Support Center

UIF = 8.3 | SJIF = 7.921

www.in-academy.uz

5. Philipp W.Simon,USDA,ARS,Vegetable Grops Research Unit, Department of Horticulture,
University of Wisconsin, Madison, WI 53706